

www.smashmob.eu

SmaShMob – Smart Shopping Mobility
Turizmussal egybekötött nagybevásárlás
Mit dem Tourismus verbundener Großeinkauf

EUROPEAN UNION
European Regional
Development Fund

smashmob
smart shopping mobility

EUROPEAN UNION
European Regional
Development Fund

smashmob
smart shopping mobility

creating the future

Programm zur grenzüberschreitenden Kooperation ÖSTERREICH - UNGARN 2007-2013
AUSZTRIA - MAGYARORSZÁG Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013

creating the future

Programm zur grenzüberschreitenden Kooperation ÖSTERREICH - UNGARN 2007-2013
AUSZTRIA - MAGYARORSZÁG Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013

A projekt

A bevásárlás és a magáncélú elintéznivalók a napi közlekedés mintegy 30%-át teszik ki. A bevásárlás a határon átnyúló közlekedésben is messze a legfontosabb úti cél. A környezetbarát közlekedési eszközök aránya ebben az esetben – a határon átnyúló közlekedésben pedig különösen – alacsonyabb, mint a munkába járás esetében. Ez a nagy bevásárlóközpontokba irányuló, térségek közötti bevásárló közlekedésre ugyanúgy vonatkozik, mint a „helyi ellátást” célzó utak. A demográfiai és gazdasági változás (különösen a „helyi ellátás” esetében) olyan megoldásokat követel meg, amelyek biztosítják a fenntartható mobilitást és pozitív gazdasági szinergiákat teremtenek a közlekedési ajánlatok és a „helyi ellátók” között. A közlekedési eszközök kiválasztásának tényezőiről valamint a lakosság határon átnyúló bevásárló-mobilitás-igényeiről nem áll rendelkezésre elég tapasztalat ahhoz, hogy környezetbarát és társadalmi szempontból fenntartható mobilitási ajánlatok kerüljenek kifejlesztésre.

A SmaShMob projekt célja a helyi és térségi bevásárlói közlekedésben tapasztalt igényekről és közlekedési szokások árnyaltabb megismerése volt. Ehhez 14 településen összesen 300 burgenlandi lakost, valamint az osztrák településekkel közvetlenül szomszédos 11 magyar település lakosait kérdeztük meg, a regionális felmérés a határtérség 5 nagy bevásárlóközpontjában készült, 460 vásárló megkérdezésével.

Das Projekt

Einkaufen bzw. private Erledigungen sind mit einem Anteil von rund 30% die häufigsten Gründe Wege zurückzulegen. Auch im grenzüberschreitenden Verkehr ist Einkaufen der bei weitem wichtigste Wegezweck. Der Anteil umweltfreundlicher Verkehrsmittel ist im hierbei generell – im grenzüberschreitenden Verkehr aber insbesondere – geringer als etwa im Berufsverkehr. Dies betrifft sowohl den überregionalen Einkaufsverkehr in die großen Einkaufszentren als auch die Wege zur lokalen Nahversorgung. Demografischer und wirtschaftlicher Wandel verlangen insbesondere bei der Nahversorgung Lösungen, die eine nachhaltige Mobilität sicherstellen und positive wirtschaftliche Synergien zwischen Verkehrsangebot und Nahversorgern schaffen. Die vorhandene Empirie über die Faktoren für die Verkehrsmittelwahl und die Bedürfnisse der Bevölkerung im Hinblick auf grenzüberschreitende Einkaufsmobilität reicht nicht aus, um Lösungen für umweltfreundliche und sozial nachhaltige Mobilitätsangebote zu entwickeln.

Ziel des Projekts SmaShMob war es, einen besseren Überblick über die Bedürfnisse und das Verkehrsverhalten im lokalen und überregionalen Einkaufsverkehr zu bekommen. Dazu wurden über 300 Burgenländerinnen und Burgenländer aus 14 Gemeinden sowie 200 Ungarinnen und Ungarn aus 11 Gemeinden in direkter Nachbarschaft zu den österreichischen Gemeinden befragt, die regionale Erhebung erfolgte in 5 großen Einkaufszentren der Grenzregion unter der Befragung von 460 Personen.

Ki lehet a felelős végrehajtó?

Ez alapvetően egy civil, alulról szerveződő megoldás, így a felelőst meghatározni az adott szolgáltatást elindító településen/közösségben lehet. Falubuszos megoldás esetén felelős a jármű tulajdonosi jogát gyakorló szervezet: a települési önkormányzat vagy non-profit szervezet lehet

Hogyan hajtsuk végre?

Felhívjuk a döntéshozók figyelmét a lehetőségekre. Falubuszok esetében helyi szinten könnyen elindítható a megvalósítás. Menetrend szerint közlekedő autóbuszjáratok esetében ez összetettebb, komplikáltabb feladat.

Wer kann die verantwortliche umsetzende Partei sein?

Dies ist grundlegend eine zivile, von Unten aufbauende Lösung, so kann die Bestimmung der verantwortlichen Person in der Gemeinde/Gemeinschaft, welche die Leistung startet, liegen. Bei einer Dorfbus-Lösung kann dies die Organisation, welche die Eigentumsrechte des Fahrzeuges hat: die Selbstverwaltung der Gemeinde, oder eine non-Profit Organisation sein.

Wie soll die Umsetzung erfolgen?

Die Aufmerksamkeit der Entscheidungsträger soll auf die Möglichkeit gelenkt werden. Im Falle von Dorfbussen kann die Umsetzung leicht gestartet werden. Bei fahrplanmäßigen Bussen ist dies eine komplexere, kompliziertere Aufgabe.

Összefoglaló

Milyen célokat szolgálhat?

A közös utazással csökken az egy utasra jutó környezetterhelés mértéke a saját gépjárműhasználatához mérten. A közösen megvalósított utazásnak és a közös programoknak pedig összetartó ereje lehet a kisebb közösségekben. Az egyének szintjén pedig változatosságot jelent a megszokott tevékenységeik elvégzése során.

Milyen mértékű részvétel mellett érdemes megvalósítani?

Ha rendszeresített járatról van szó, amely egy adott étteremhez vagy látványossághoz szállítja az utasokat és utána a supermarketbe, akkor figyelembe kell venni az adott turisztikai célpont befogadóképességét és az ehhez megfelelő méretű járművel lehet lebonyolítani az utazást.

Zusammenfassung

Welchen Zielen kann es dienen?

Durch die gemeinsame Reise wird das Ausmaß der Umweltbelastung im Vergleich zu der Verwendung des eigenen PKWs pro Reisegast reduziert. In kleineren Gemeinschaften können gemeinsam umgesetzte Reisen und Programme eine zusammenhaltende Wirkung ausüben. Auf der Ebene der Individuen bedeutet dies eine Abwechslung bei der Verrichtung gewohnter Aktivitäten.

Bei welchem Beteiligungsgrad lohnt sich die Umsetzung?

Handelt es sich um regelmäßige Fahrten, die Reisende an ein bestimmtes Restaurant, oder eine bestimmte Sehenswürdigkeit und anschließend zu einem Supermarkt führt, dann muss die Fassungskapazität der touristischen Destination berücksichtigt und die Reise mit einem Fahrzeug von entsprechender Größe implementiert werden.

Definíció

Ez alapvetően egy civil, alulról szerveződő megoldás, amely főként a határon átnyúló bevásárló-turizmus esetén kecsegtet eredményekkel.

Abból a korábbi tapasztalatból kiindulva, hogy az osztrák vásárlók magyarországi bevásárlásaik során többségükben nem csak vásárlási szándékkal, hanem más célból is jöttek, és mellette vásároltak is, felmerült, hogy ezt a logikát folytatva lenne kereslet olyan, a határon átnyúló utazási szolgáltatásra, mely a vásárláson kívül más, kiegészítő élményre (szórakozás, turizmus) is lehetőséget adna.

Magyarországon a múlt évtizedben elterjedtek és főleg az idősebbek körében népszerűvé váltak a termékbemutatóval egybekötött utazások, melyek jellemzően egy 100 km-en belüli célpont (múzeum, csokoládégyár, stb.) meglátogatásából, majd az azt követő promóciós rendezvényből állnak, és sok esetben nemcsak a reklámozott termékek vásárlására biztosítottak alkalmat, hanem arra is, hogy az esetleg útba eső bevásárlóközpontnál némi időt tölthessenek el az utasok.

Az adventi időszak alatt a nagy népszerűségnek örvendő bécsi Christkindlmarkt vásárra is számos olyan buszos csoport érkezik, amely az elővárosi, autópályákhoz közeli bevásárló-központok (pl. Designer Outlet Parndorf, Shopping City Süd stb.) egyikénél hosszabb-rövidebb pihenőt tart, lehetőséget biztosítva arra, hogy a város és a vásár meglátogatása mellett nagybevásárlást is tehessenek az utasok.

Definition

Dies ist grundlegend eine zivile, von Unten auf organisierte Lösung, welche vor allem im Bereich des grenzübergreifenden Einkaufstourismus Erfolge andeuten lässt.

Ausgehend aus der früheren Erfahrung, wonach österreichische Käufer bei ihren Einkäufen in Ungarn zumeist nicht nur wegen dem Einkaufen, sondern aus anderen Gründen gekommen sind und nebenbei auch einkaufen, wurde die Idee geboren, dass im Sinne dieser Logik ein Bedürfnis nach einer grenzübergreifenden Reiseleistung, die abgesehen von dem Einkaufen auch andere, ergänzende Erlebnisse (Unterhaltung, Tourismus) ermöglichen könnte, bestünde.

In Ungarn sind in dem letzten Jahrzehnt besonders unter den Älteren die mit einer Produktpräsentation verbundenen Reisen beliebt geworden. Diese bestehen zumeist aus dem Besuch eines Zieles innerhalb einer Entfernung von 100 km (Museum, Schokoladenfabrik, usw.), gefolgt von einer Promotionstätigkeit und in vielen Fällen wird nicht nur das geworbene Produkt zum Kauf angeboten, sondern die Reisegäste bekommen auch die Gelegenheit an den auf dem Weg liegenden Einkaufszentren etwas Zeit zu verbringen.

Während der Adventszeit kommen zahlreiche Gruppen mit Autobussen auf den beliebten Christkindlmarkt in Wien, die an einem der vorstädtischen, in der Nähe der Autobahnen liegenden Einkaufszentren (z.B.: Designer Outlet Parndorf, Shopping City Süd usw.) eine Pause machen und so den Reisegästen die Möglichkeit bieten neben der

Definíció

Célközönség

Minden olyan érdeklődő, aki egyébként gépjárművével Magyarországon vagy a határ túloldalán vásárolna be, ugyanakkor a bevásárlást más tartalommal is meg kívánja tölteni, más programokkal kiegészíteni.

A

turizmussal egybekötött nagybevásárlás szerepe a bevásárlási mobilitásban

Mivel azok a társadalmi csoportok fogják használni a busszal vagy falubusszal lebonyolított bevásárlási lehetőséget illetve szolgáltatást, akik eddig saját gépjárműveikkel érkeztek, ezért azáltal, hogy ők közösen, egy járművel utaznak, csökkenthető a környezetterhelés, mindeközben megmarad a mobilitás, a vásárlók eljutnak a bevásárlóközpontokba és haza tudják vinni a megvásárolt termékeiket. Az utazáshoz pedig nem feltétlenül szükséges saját buszpark, hanem akár a településeken már rendelkezésre álló eszközöket (pl.: falubuszokat) is fel lehet használni erre a célra.

Tervezés és megvalósítás

A felmérések eredményei

A SmashMob kérdőíves felmérések szerint az osztrák vásárlók magyarországi látogatásukat nem kizárólag vásárlási szándékkal ejtik meg, hanem elsősorban más tevékenység miatt utaznak Magyarországra, ami mellett egyébként vásárolnak is. A szombathelyi felmérés eredménye ettől az átlagtól némileg eltér, ott az elsődleges utazási cél a vásárlás volt.

A felhasználók elvárásai

A felmérések szerint az utasok szeretnék egyszerre hasznosan (vásárlás) és kellemesen (kényelmes, stresszmentes környezetben) eltölteni az idejüket.

Definition

Zielpublikum

Alle Interessierte, die ansonsten in Ungarn, oder auf der anderen Seite der Grenze mit dem Fahrzeug einkaufen würden, gleichzeitig aber den Einkauf mit einem anderen Inhalt füllen und mit anderen Programmen ergänzen möchten.

Die Rolle des mit dem Tourismus verbundenen Großeinkaufs in der Einkaufsmobilität

Da diejenigen sozialen Gruppen, die bisher mit ihren eigenen Fahrzeugen gekommen sind, die Möglichkeit Einkäufe mit dem Bus, oder Dorfbus zu erledigen nutzen werden, daher kann die Umweltbelastung gesenkt werden, weil diese Leute mit einem Fahrzeug ankommen, gleichzeitig bleibt aber die Mobilität bestehen, die Käufer gelangen in die Einkaufszentren und können die gekauften Waren nach Hause liefern. Zu den Reisen ist ein eigener Fuhrpark nicht unbedingt notwendig, denn man kann die in den Gemeinden bereits zur Verfügung stehenden Mittel (z.B.: Dorfbusse) für diesen Zweck verwenden.

Planung und Umsetzung

Ergebnisse der Erhebungen

Anhand der Fragebögen des SmashMob Projektes fahren österreichische Käufer nicht ausschließlich wegen dem Einkaufen nach Ungarn, sondern wegen anderer Tätigkeiten und kaufen nebenbei ein. Das Ergebnis der Erhebung in Szombathely war von diesem Durchschnitt ein wenig abweichend, denn hier war das primäre Reiseziel der Einkauf.

Erwartungen der Benutzer

Den Erhebungen zufolge möchten Passagiere ihre Zeit gleichzeitig nützlich (Einkauf) und bequem (stressfreie, komfortable Umgebung) verbringen.

Összefoglaló

Oberwart(Felsőőr)-Szombathely viszonylatban közlekedő, diákokat szállító szombathelyi busz Oberwartban (Felsőőr)

Miért érdemes megvalósítani ezt az ajánlást?

Azáltal, hogy az ugyanoda tartó embereket egy időben szállítjuk a célállomásra, a közös járműhasználattal mérsékelhető a környezet terhelése, miközben az egyének is elérik céljukat (be tudnak vásárolni), sőt kiegészítő (turisztikai, gasztronómiai) élményekhez is juthatnak.

Zusammenfassung

Der auf der Linie Oberwart-Szombathely verkehrende, Schüler transportierende Bus aus Szombathely in Oberwart

Warum lohnt es sich diese Empfehlung umzusetzen?

Dadurch, dass Personen mit dem gleichen Ziel zur gleichen Zeit transportiert werden wird die Umweltbelastung durch die gemeinsame Fahrzeugnutzung reduziert, wobei auch Personen ihr Ziel erreichen (sie können einkaufen) und sogar ergänzende Erlebnisse (Tourismus, Gastronomie) erfahren.

Tervezés és megvalósítás

A célközönség meghatározása és bevonásának módja

A járatok célközönsége a magyar oldalon a gépkocsival vásárolni járó emberek, akik a szükséges bevásárlást a kellemes kikapcsolódással (szórakozás, turizmus) szeretnék összekötni.

Stakeholderek meghatározása és a döntéshozók azonosítása

Érintettek a helyi lakosok, akiknél a bevásárlási igény jelentkezik, valamint érintettek a célterület fogadóegységei, ahová a vásárlók, illetve turisták érkeznek és a falubuszt üzemeltető önkormányzatok vagy non-profit szervezetek.

Az osztrák-magyar rendszeres bevásárló-járáthoz kapcsolódóan döntéshozó pozícióban a kiindulási és a célállomás önkormányzatai, illetve a célállomási oldalon lévő fogadóegységek vezetői lesznek, akik a finanszírozási kérdéseket volnának hivatottak eldönteni.

Planung und Umsetzung

Definition und Art des Miteinbeziehens der Zielgemeinschaft

Die Zielgemeinschaft der Busse auf der ungarischen Seite sind Leute, die mit dem PKW Einkaufen fahren und den nötigen Einkauf mit angenehmen Entspannungsmöglichkeiten (Unterhaltung, Tourismus) verbinden möchten.

Definition von Stakeholdern und Identifizierung der Entscheidungsträger

Die Betroffenen sind die Einwohner vor Ort, bei denen der Einkaufsbedarf besteht, bzw. die Empfängereinheiten des Zielgebietes, wohin Käufer, bzw. Touristen kommen und die Selbstverwaltungen, bzw. non-Profit Organisationen, die die Dorfbusse betreiben.

Entscheidungsträger in Verbindung mit den österreichisch-ungarischen regelmäßigen Einkaufsbussen sind die Selbstverwaltungen an den Ausgangs- und Zielorten, bzw. die Leiter der Empfängereinheiten auf der österreichischen Seite, die Finanzierungsfragen entscheiden können.

Besichtigung des Marktes und der Stadt auch einen Großeinkauf zu tätigen.

Tervezés és megvalósítás

Megvalósulás lehetséges módja

Falubuszos megvalósítás esetén a kiindulási település után a köztes megállóhelyeket is felfűzheti ez a járat, és akár az útvonalba eső további településeken is felvehet utasokat, amennyiben a kiindulási településen nem gyűlt össze elégséges ember, és még maradtak szabad helyek a falubuszon. Ez esetben természetesen szükséges, hogy a szomszédos településekkel jól működő információs kapcsolatban álljon a központi (küldő) település, és az egyéb településeken felszálló utasoknak ugyanúgy be kell szállniuk a költségekbe.

Működési terület

Kisebb járműméret (falubusz) esetén a kisebb lélekszámú települések esetén is működhet a rendszer, ha a szükséges mértékig fel tudják tölteni utasokkal a járművet. Falubuszok esetében a kisebb méret miatt könnyebben igazíthatóak a járatok az egyéni igényekhez, melyek elsősorban a határ menti osztrák településekről hoznák át Magyarországra az embereket.

A magyarországi településekről falubusszal (az érintett területről pl. Pinkamindszent, Magyarnádalja és Kemestaródfa) átutaznak bevásárolni Oberwartba és a környéken várost nézni, kirándulni. Az osztrák településekről szintén ilyen módon csak más utazási céllal (egészségügyi céllal, fűrdőturizmus, stb.) jönnek át Magyarországra.

Planung und Umsetzung

Mögliche Art der Finanzierung

Im Falle einer Umsetzung mit Dorfbussen können nach der Anfangsgemeinde auch Haltestellen unterwegs eingelegt werden und Passagiere aus den auf dem Weg liegenden Gemeinden aufgenommen werden, falls in der Anfangsgemeinde nicht genug Passagiere zusammengekommen sind und noch freie Plätze zur Verfügung stehen. In diesem Fall ist es notwendig, dass die zentrale (entsendende) Gemeinde mit den umliegenden Gemeinden ein gutes Informationssystem ausbaut, und die Passagiere, die in den anderen Gemeinden aufsteigen, müssen die Kosten ebenfalls mittragen.

Betriebsgebiet

Im Falle von kleineren Fahrzeugen (Dorfbussen) und Gemeinden mit einer kleineren Einwohnerzahl kann das System auch funktionieren, wenn die Fahrzeuge mit einer entsprechenden Zahl an Passagieren aufgefüllt werden können. Bei Dorfbussen können die Fahrten aufgrund der kleineren Dimension den einzelnen Bedürfnissen leichter angepasst werden, und diese würden Leute aus den grenznahen österreichischen Gemeinden nach Ungarn fahren.

Aus den ungarischen Gemeinden könnten die Leute mit den Dorfbussen (aus dem betroffenen Gebiet z.B.: Pinkamindszent, Magyarnádalja und Kemestaródfa) nach Oberwart einkaufen, oder sich die Gegend anschauen, Ausflüge zu machen fahren. Aus den österreichischen Gemeinden könnten Leute auf einer ähnlichen Weise, lediglich mit einem anderen Ziel (Gesundheit, Badetourismus usw.) nach Ungarn fahren.

Célzott időszak

Igény szerint. A munkavállalók számára főleg a hétvégi járatok jöhetnek szóba, vasárnapi zárva tartás esetén csak szombaton, azonban a nyugdíjasok esetén inkább a hétfő-csütörtök közötti időszak ajánlott ilyen jellegű utazásra, ezzel ugyanis elkerülhető a turisztikai és a bevásárlóközpontokban a hétvégére jellemző tumultus, amely visszatartó tényező. Gyógyfürdőkhoz kora délelőtti, éttermekhez dél körüli, borospincékhez ebéd utáni (sőt, inkább a nagybevásárlást követő) érkezés képzelhető el leginkább. A falubuszok igény szerint más célpontokra, pl. szolgáltatási központokba is mehetnek (fodrászat, fogászat, stb.), itt az igényeknek megfelelően alakulna a járatok közlekedésének időszaka.

Járművek

Falubusz használata javasolt, az egyszerűbb megvalósítás és anyagi teher illetve kockázat miatt.

Személyzet

Előzetes, megfelelő szervezettség esetén az üzemeltetéshez elég egy vezető, aki oda-vissza elszállítja az utasokat és rendelkezik B kategóriás jogosítvánnyal.

Díjszabás

Falubuszos járat esetén az utazásra jutó üzemeltetési költséget az utasoknak kell viselniük. Mivel nem feltétlenül előre meghatározott menetrend szerint és útvonalon közlekednének a buszok így az egy utasra jutó költségek esetenként változóak lehetnek.

Marketing és információ

Fontos, hogy az emberek tudjanak a lehetőségről, ezért szórólapokon (a háztartásokhoz postaládán keresztül eljuttatva), helyi közösségekben, interneten, helyi médiában, illetve utcai reklámokkal kell felhívni a figyelmüket a szolgáltatásra.

Anvisierte Periode

Je nach Bedarf. Für Arbeitnehmer kommen eher Fahrten am Wochenende in Frage und aufgrund der am Sonntag geschlossenen Geschäfte, ist dieser Tag eher der Samstag, im Falle von Pensionisten ist viel eher die Periode Montag-Donnerstag empfohlen, denn dadurch kann der in den Tourismus- und Einkaufszentren übliche Tumult am Wochenende, der ein zurückhaltender Faktor ist, vermieden werden. Bei Heilbädern ist eine Ankunft am frühen Vormittag, bei Restaurants gegen Mittag, bei Weinkellern am Nachmittag (oder eigentlich nach dem Großeinkauf) am meisten vorstellbar. Dorfbusse können nach Bedarf auch andere Ziele, z.B.: Dienstleistungszentren (Friseur, Zahnarzt usw.), anvisieren. Hier können die Fahrtzeiten den Bedürfnissen nach gestaltet sein.

Fahrzeuge

Die Nutzung der Dorfbusse ist aufgrund der einfacheren Umsetzung, bzw. der finanziellen Last und des Risikos.

Personal

Im Falle von vorgehender entsprechender Organisation reicht ein Fahrer, der die Passagiere hin und zurück fährt und über einen Führerschein der Kategorie B verfügt.

Gebühren

Im Falle von Dorfbussen müssen die Betriebskosten für die Fahrt von den Passagieren getragen werden. Da sie nicht unbedingt auf einer im Vorfeld definierten Strecke und nach einem Zeitplan unterwegs sind, können die Kosten pro Passagier von Fall zu Fall unterschiedlich sein.

Marketing und Information

Es ist wichtig, dass die Leute von dieser Möglichkeit wissen, daher muss ihre Aufmerksamkeit auf diese Dienstleistung in Form von Flugblättern (per Post an die Haushalte zu bringen), bzw. mit Werbungen in den lokalen Gemeinschaften, im Internet und den lokalen Medien.